

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim:

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

Diyarbakır ili Kulp ilçesi İslamköy mevkiinde bulunan 202500412 ruhsat ve 3509075 erişim numaralı sahada yapılması planlanan "Yarma ve Sondaj Yöntemiyle Maden Arama" projesi için Diyarbakır Valiliği tarafından Kılıç Kardeşler Madencilik şirketi lehine tesis edilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının iptali amacıyla Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin 2026/613 Esas sayılı davası açılmıştır.

Mahkeme heyetinin 17 Temmuz 2026 tarihinde gerçekleştirdiği mahallinde keşfin ardından aralarında maden, çevre, jeoloji, harita, ziraat, orman mühendisleri ile biyoloğun yer aldığı yedi kişilik uzman bilirkişi heyeti 23 Eylül 2026 tarihli ortak raporunu hazırlamıştır.

Raporun jeoloji mühendisliği incelemesinde, sahanın Prekambriyen yaşlı Bitlis Masifi birimlerine ait bazik ve ultrabazik kayalardan oluştuğu, bölgenin kırıklı-çatlaklı litolojik yapısının hidrojeolojik açıdan akifer özelliği taşıdığı vurgulanmıştır. Karotlu derin sondajlar esnasında kullanılan bentonit ve kimyasal sondaj sıvılarının tabaka eğimi doğrultusunda yeraltı su katmanlarına karışması ve akifer dengesini bozarak yerel su varlıklarını kalıcı olarak kirletmesi riski mevcuttur. Bununla birlikte Maden Tetkik ve Arama verileri doğrultusunda ruhsat sınırındaki R2 ve proje sahasının güneybatısındaki R5 noktalarında Aktif Heyelan Alanları bulunduğu belirlenmiştir. Arazinin dik topoğrafik yapısı karşısında iş makinelerinin yaratacağı titreşimlerin, kazıların ve drenaj değişikliklerinin bu heyelanları harekete geçirebileceği tespit edilmiştir. Bölgenin aynı zamanda 1. derece yüksek riskli deprem kuşağında yer alması, Yenisu Fay Zonu'na 12,95 kilometre ve Kulp Fayı Karpuzlu Segmenti'ne 10,45 kilometre mesafede bulunması, sismik hareketlilik ile heyelan riskinin birleşerek kontrolsüz müdahalelerde kütle hareketlerini tetikleme potansiyelini artırmaktadır.

Çevre mühendisliği disiplini açısından yapılan değerlendirmede ise en kritik eşik, Devlet Su İşleri 10. Bölge Müdürlüğü'nün resmi görüşü uyarınca sahanın, Batman ilinin içme ve kullanma suyunu temin edecek olan Silvan Barajı'nın Uzun Mesafeli Koruma Alanı içerisinde yer almasıdır. Proje Tanıtım Dosyası'nda sahadaki su varlıklarının koordinatları, debileri, kuyu ve pınarların konumu ile başlangıç su kalitesi analizlerinin sunulmamış olması büyük bir eksiklik olarak değerlendirilmiş, maden aramasının geçici nitelikte olmasının su varlıkları üzerindeki kalıcı riskleri ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir. Hava kalitesi yönünden ise toz emisyon hesaplarının yalnızca ocak içi kazı hareketlerini içerdiği, 3,2

kilometrelik stabilize bağlantı yolunda oluşacak nakliye trafiği ile iş makineleri ve jeneratör kaynaklı egzoz emisyonlarının kütleli debi hesaplarının yapılmadığı görülmüştür.

Maden mühendisliği incelemelerinde, iki yarma alanından aylık yaklaşık 360 metreküp (900 ton) pasa ve cevher kazısı yapılacağı, patlatma olmasa dahi dik yamaç eğimi nedeniyle bu malzemenin aşağı kottaki yerleşimlere ve tarım alanlarına kontrolsüzce yuvarlanma ve kayma tehlikesinin bulunduğu, buna karşı şev stabilitesi ve pasa tutma önlemlerinin dosyada tarif edilmediği bildirilmiştir. Ayrıca sıyrılan arazinin ve yarma hendeklerinin faaliyet sonrasında eski haline getirilmesine ilişkin teknik ve somut bir geri dönüşüm planlaması ortaya konulmamıştır.

Ziraat ve orman mühendisliği incelemelerinde, taşınmazın orman kadastro dışında ve VII. sınıf marjinal arazi olduğu teyit edilmekle birlikte, bölge halkının geçim kaynağı olan küçükbaş hayvancılık ve arıcılık açısından meranın vazgeçilmez bir doğal kaynak olduğu, makine trafiğinin ve platform kazılarının otlama güzergâhlarını bölerek üst toprak erozyonunu artıracak ifade edilmiştir.

Biyolojik açıdan ise proje dosyasındaki tür listesinin sahadaki gerçek otsu vejetasyon ile uyumadığı; alanda gözlemlenen vejetasyonun bilim dünyası için yeni türler ile dar yayılışlı endemikleri barındırma potansiyeli taşıdığı, kapsamlı bir saha florası tespiti yapılmadan faaliyete izin verilmesinin ekolojik risk doğuracağı kaydedilmiştir.

Netice itibarıyla bilirkişi heyeti firmanın Proje Tanıtım Dosyası'nda sunduğu taahhütlerin somut teknik verilere ve saha gerçeklerine dayanmadığını, içme suyu koruma havzası, aktif heyelan tehlikesi, sismik riskler, mera bütünlüğü ve endemik bitki örtüsü üzerindeki olumsuz etkilerin mevcut önlemlerle giderilemeyeceğini vurgulamıştır. Tüm disiplinlerin ortak değerlendirmesi neticesinde, dava konusu maden arama projesi için tesis edilen "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararının teknik, çevresel ve ekolojik açılardan UYGUN OLMADIĞI sonucuna varılmıştır.

Halkın sağlığını, içme suyu havzalarını, tarım ve hayvancılığını doğrudan tehdit eden böylesi kritik bir projeye, yerinde ciddi bir denetim ve uzman incelemesi yapılmadan masa başında "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmesi kamu vicdanını derinden yaralamıştır.

Bu bağlamda,

1. Diyarbakır Valiliği, Silvan Barajı gibi bölgenin en stratejik içme ve kullanma suyu havzasının koruma alanında kalan bir maden projesine hangi teknik ve bilimsel incelemelere dayanarak "ÇED Gerekli Değildir" kararı vermiştir?
2. DSİ ve MTA gibi yetkili kamu kurumlarının haritalarında açıkça "Aktif Heyelan Alanı" ve "İçme Suyu Koruma Havzası" olarak tanımlanan bir bölgede, Valilik bünyesindeki ilgili birimler bu hayati riskleri neden tespit etmemiş veya görmezden gelmiştir?

3. Proje Tanıtım Dosyası'nda su kalitesi analizleri, pasa şev stabilitesi, nakliye kaynaklı toz emisyonu ve saha rehabilitasyonu gibi en temel mühendislik verileri dahi bulunmazken, bu dosya Valilik tarafından hangi kriterlere göre yeterli kabul edilmiştir?
4. Tamamı tescilli mera vasfında olan ve yerel halkın hayvancılıkla geçindiği bir alanda, 4342 sayılı Mera Kanunu hükümleri ve köylülerin yaşam hakları karar sürecinde neden gözetilmemiştir?
5. Bilirkişi raporuyla projenin çevreye, suya ve zemin stabilitesine zararlı olduğu kesinleşmişken Diyarbakır Valiliği söz konusu "ÇED Gerekli Değildir" kararını resen geri çekecek midir?
6. Yeterli saha incelemesi yapmadan, eksik ve kusurlu proje dosyasına onay vererek halk sağlığını ve kamu kaynaklarını riske atan Diyarbakır Valiliği ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü yetkilileri hakkında Bakanlığınızca idari ve adli bir soruşturma başlatılacak mıdır?